

Huldenberg, J. Minetstraat

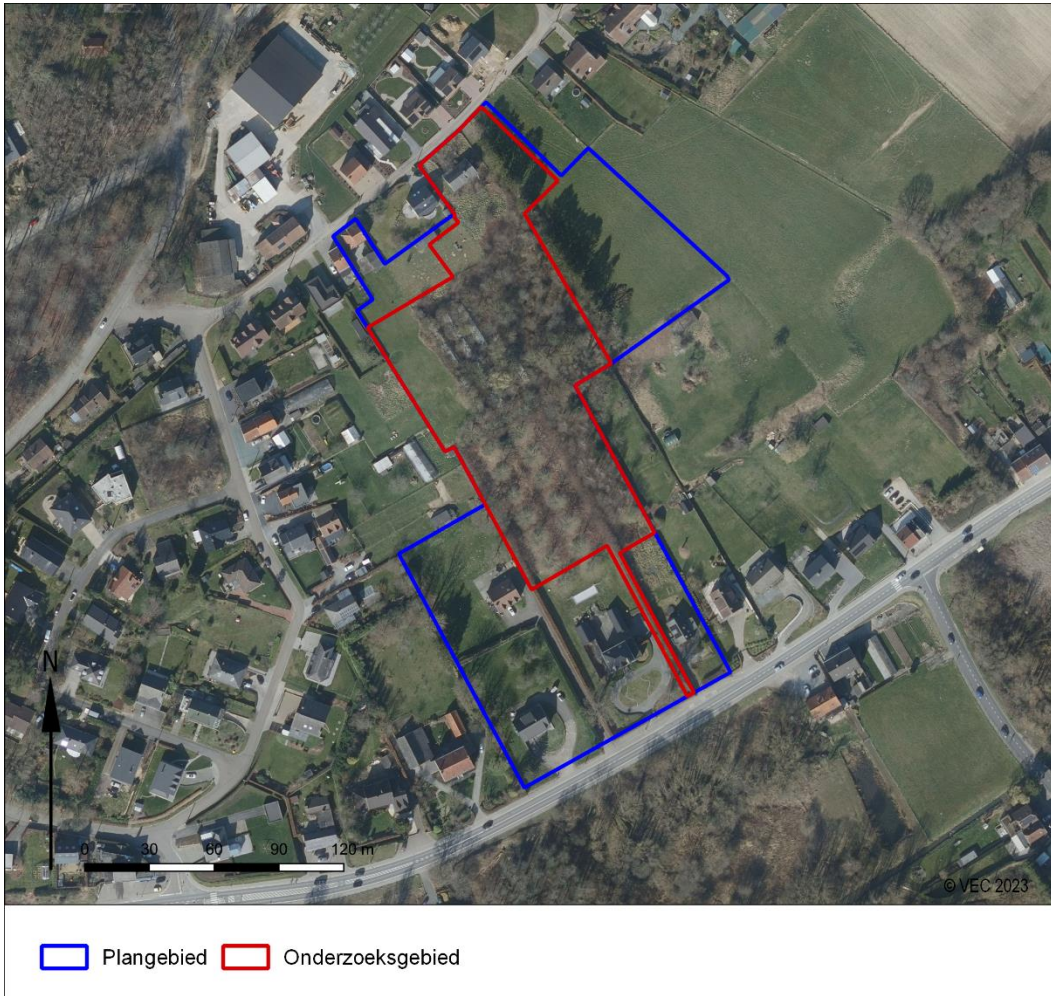
Programma van Maatregelen

Auteur:
J. Siemons

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in januari-mei 2023 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie J. Minetsraat te Huldenberg (afb. 1 & 2). De nota bestaat uit een landschappelijk bodemonderzoek (prospectie zonder ingreep in de bodem) en een proefsleuvenonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van een verkaveling.

De nota volgt op een reeds bekrachtigde archeologienota, uitgevoerd door J. Verrijckt in 2022.¹ De resultaten van het onderzoek en de te nemen maatregelen worden uitvoerig beschreven in hoofdstuk 1.5.

Afb. 1. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

¹ Verrijckt et al. 2022; <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/23155>.

2 Uitgevoerd vooronderzoek

2.1 Resultaten van het bureauonderzoek

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Huldenberg. In de historische bronnen komt de gemeente pas voor in 1140. De naam gaat terug op een Germaanse samenstelling die “hellende berg” betekent. Dit is logisch gezien de geomorfologische ligging (cfr. Supra). De parochiale kerk Onze-Lieve-Vrouwekerk werd gebouwd in de 13e eeuw en de parochie was afhankelijk van de kerk van Neerijse. Het dorp is gegroeid door ontginningen onder toezicht van de heren van Huldenberg. Naast landbouw werd er ook aan wijnteelt en lederindustrie gedaan; dit laatste vanaf de middeleeuwen. De heerlijkheid van Huldenberg werd in 1491 verenigd met de heerlijkheid van Smeyersberg (ten zuiden van Huldenberg). Vanaf 1864 werd er in serres aan druiventeelt gedaan. De voormalige aanwezigheid van serres op het plangebied is een gevolg van dit gebruik.

Op basis van het bureauonderzoek is er een zekere archeologische verwachting toe te schrijven voor sites uit de steentijd. De verwachting voor sites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen (vroeg, volle en late middeleeuwen) is eerder matig tot laag. Er is een lage verwachting voor eventuele archeologische sites uit de recentere perioden. Er werd in eerste instantie een landschappelijk booronderzoek geadviseerd.

2.2 Resultaten van het landschappelijk booronderzoek

Binnen het plangebied werden drie profieltypen aangetroffen. Het meest voorkomende type (type 3) bestaat uit een eenvoudig Ap-C-profiel. De Ap-horizont is geïnterpreteerd als bouwvoor. In boringen 6, 7 en 8 is deze redelijk dik omschreven, allicht is de werkelijke bouwvoor dunner en ligt deze bovenop een colluviumpakket, dat in de boringen moeilijk te onderscheiden was. De moederbodem (C-horizont) kan in dit type nog in twee gedeeld worden. Boringen 3 en 4, meer centraal, en hoger gelegen, hebben onder de bouwvoor een meer ijzerrijke moederbodem. Deze gaat dan over in de meer geelbruine moederbodem, die ook in boringen 6, 7 en 8 onder de bouwvoor (en colluvium) werd waargenomen.

Profieltype 2 werd slechts eenmaal aangetroffen, centraal in het plangebied. Het betreft hier een Ap-Bt-C-profiel, allicht een weerspiegeling van de oorspronkelijke bodemopbouw binnen grote delen van het plangebied. De Ap-horizont (bouwvoor) is hier hetzelfde als in de andere profieltypen. Onder de bouwvoor werd een redelijk dikke laag (55 cm dik) aangetroffen, bruin van kleur en opgebouwd uit zandig leem. Deze laag was niet volledig gaaf, en bevatte onder andere kiezels. Hieronder werd de moederbodem aangetroffen, die eveneens in twee kan gedeeld worden. De bovenste component bestaat uit lichte zandleem, is grijsbruin van kleur en zo’n 50 cm dik. Hieronder werd een zandige geelgroene laag aangetroffen.

Profieltype 1 is een verstoorde versie van type 2. Het betreft hier een Ap-BC-C-profiel. De bouwvoor of Ap-horizont is net als die van de andere profieltypen. Hieronder ligt een geroerde laag, met nog lichte kenmerken van de oorspronkelijke B-horizont, die is vermengd geraakt met de onderliggende C-horizont. De C-horizont of moederbodem bestaat hier uit een bruingrijze leemlaag met wat ijzervlekken. Nog dieper werd deze zeer oranje van kleur en bevatte veel ijzer.

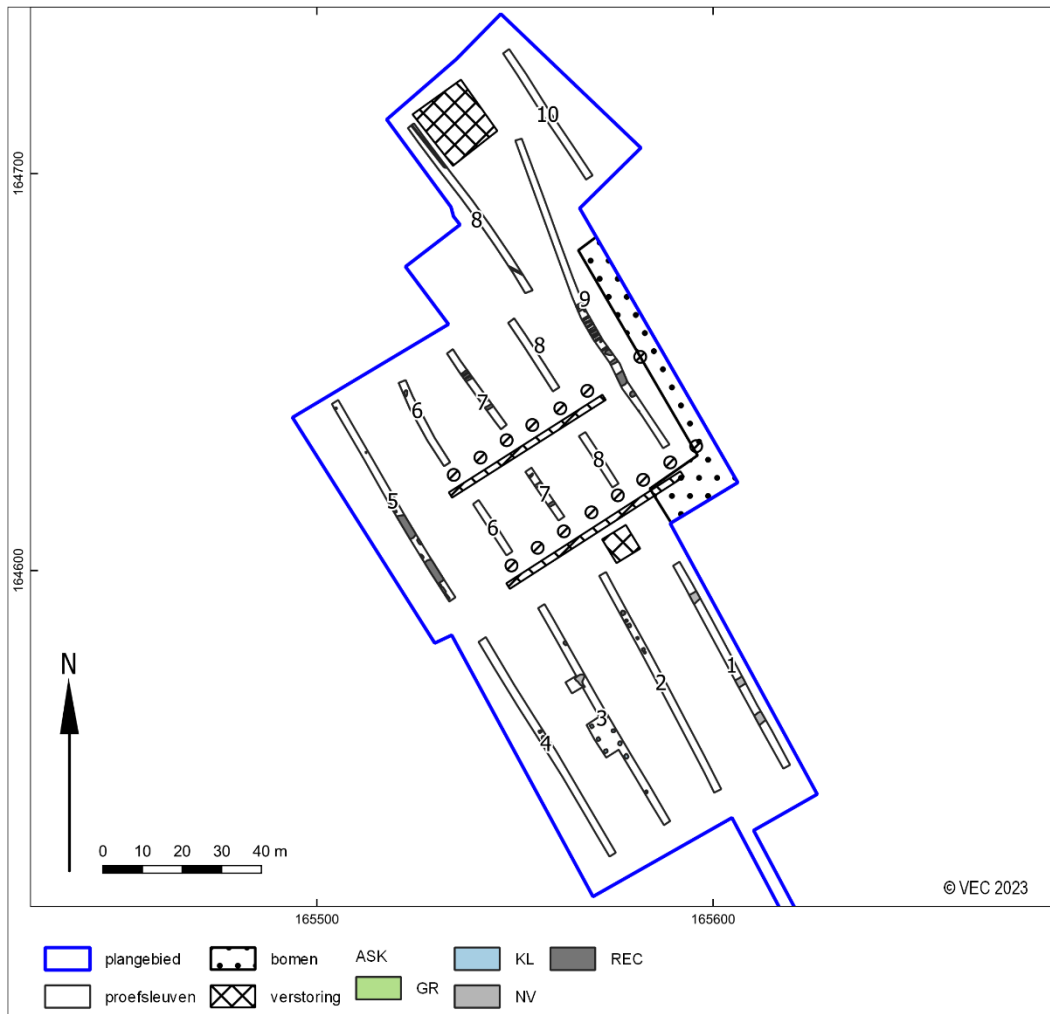
Er werd in slechts één boring een Bt-horizont aangetroffen, waarvan de intactheid ook eerder twijfelachtig is aangezien deze niet gaaf is. Deze boring bevond zich eveneens te midden van de serres, waar toch al enige antropogene verstoringen verwacht kunnen worden. De kans op het aantreffen van een intacte steentijdartefactensite wordt als zeer laag/nihil ingeschat. Er werden ook geen lithische artefacten aangetroffen. Hierdoor werd een proefsleuvenonderzoek geadviseerd en verder onderzoek naar Steentijd niet.

2.3 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek

Omdat er een potentieel aan archeologisch waardevolle contexten was, is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden er enkele sleuven uitgegraven om uitspraak te doen over de aanwezigheid van archeologische sporen. Het gaat om een aantal kuilen, greppel, recente verstoringen en natuurlijke verkleuringen. De kuilen in werkput 3 lijken in een structuur te liggen maar de bewaring is slecht. Ze zijn niet te dateren aan de hand van vondstmateriaal of historisch kaartmateriaal. Ze lijken wel eerder recent van

aard. De greppel komt niet overeen op historisch kaartmateriaal met een perceelsgrens maar kan wel in de Nieuwe tijd gedateerd worden. Door de slechte bewaring van de sporen is verder onderzoek kosten-baten niet te verantwoorden. Daarom wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Door de slechte bewaring is er geen potentieel voor kennisvermeerdering in de vorm van vervolgonderzoek. Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom een vrijgave van het terrein.

Afb. 2. Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek.

2.4 Geplande werken

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling. De verkaveling, waar de bodemingrepen gepland zijn, maakt slechts een deel van het gehele plangebied uit (ca. 13745 m²). Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

Voorafgaand aan de verkaveling vinden er sloopwerken plaats. De bestaande constructies in de weide (perceel 289p) worden gesloopt, net als de serres in perceel 289N. De sloop van de stal in de weide (289p) ligt buiten de zone van de verkaveling, echter vanwege de aard ervan (beperkte stalling) is enkel bovengrondse constructie noodzakelijk, en zal de sloop ervan geen effect hebben op de bodem. De eengezinswoning te J. Minetstraat 14 wordt eveneens gesloopt, met bijhorende inrit naar de ondergrondse parkeergarage. Het jong struikgewas in het noordoosten wordt verwijderd, evenals enkele bomen in perceel 292L en 289N. Tijdens de sloop wordt enkel ter hoogte van vernoemde bestaande structuren opgebroken. In twee bouwvelden is de kavelindeling licht gewijzigd ten opzicht van de eerder ingediende archeologienota. Hierdoor worden er twee kavels minder gerealiseerd. Het betreft daarbij één kavel in de noordwestelijke zone en één kavel in de zuidwestelijke zone. De inplanting van het wegtracé blijft hetzelfde,

alsook het te verkavelen gebied. De exacte inplanting is hieronder weergegeven en eveneens raadpleegbaar in bijlagen, in detail.

De zone van de verkaveling is kleiner dan het plangebied, aangezien niet alle percelen volledig verkaveld zullen worden. De opdrachtgever plant op het terrein verscheidene bouwloten. In totaal worden er 27 loten voorzien. Hiervan betreft lot 27 een zone voor de nutsleidingcabine. Lot 14 zal plaats bieden voor 8 bescheiden wooneenheden. De overige 25 loten beschikken telkens over een bouwzone en een tuinzone. Bij 6 loten wordt er ook een voortuinstrook voorzien. In totaal zal de verkaveling aldus plaats bieden voor 33 woningen, waarvan 8 met bescheiden woonaanbod.

Een gedeelte van de bouwloten wordt voorzien van een ondergrondse parking. Hiervoor zal een ingreep van minimaal 2,5 m-mv noodzakelijk zijn. De ingang van de parking wordt voorzien centraal in het noordoosten van het terrein, aangrenzend ten oosten van lot 14. Op het terrein worden ook wegen, een centraal groen park en een iets zuidelijker gelegen parkje voorzien. Voor de wegenis en verhardingen geldt een opbouw van minimaal 50 cm, bestaande uit een onderfundering, fundering, straatlaag en betonstraatstenen. Tevens wordt het terrein sterk geherprofileerd waarbij een getrappt terrein wordt aangelegd. De terreinprofielen zijn toegevoegd in de bijlagen. De toekomstige bewoners zullen ook de mogelijkheid krijgen, indien gewenst, om voor hun woning een kelder te voorzien. Er dient dus vanuit gegaan te worden dat in principe ter hoogte van elk lot een kelder voorzien zou kunnen worden, wat een vernietigende impact heeft op eventueel bewaarde archeologische resten.

Bij de geplande werkzaamheden worden eventuele archeologische waarden vernietigd in de zone van de verkaveling. In het noordoosten van het plangebied bevindt zich waardevol agrarisch gebied, hieraan wordt niet geraakt. In het noordwesten bevindt zich de woning aan J. Minetstraat nr. 10 met achterliggende tuinzone/weide. Dit gebied valt buiten de verkaveling. Enkel ter hoogte van perceel 289p (weide) bevindt zich een stalling die mee wordt opgenomen in het sloopopvolgingsplan, doch waarvan de sloop nagenoeg geen bodemingreep met zich mee zal brengen. Ook ter hoogte van R. Borremansstraat nr. 19 en 21 met aangrenzende tuinzones is mee opgenomen in het sloopopvolgingsplan, al valt dit ook buiten de verkaveling, net als de woningen met bijhorende structuren ten oosten en westen van de geplande nieuwe weg. Hiertoe is het plangebied dan ook aangeduid volgens het sloopopvolgingsplan, aangezien de sloop mee wordt aangevraagd, echter het nieuwe project zal zich beperken tot de zone van de verkaveling.

2.5 Bepaling van de maatregelen

Het bureauonderzoek stelde voor het plangebied een verwachting op sites vanaf het Paleolithicum. Om de intactheid van de bodemopbouw in kaart te brengen en te bepalen op welk niveau potentiële archeologische vindplaatsen gelegen zijn, werd geadviseerd om in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren.

Uit het bodemonderzoek is gebleken dat de bodem ter hoogte van het onderzoeksgebied is opgebouwd uit een leem AC-bodemprofiel. Gezien er geen goed bewaarde of afgedekte bodems werden aangetroffen is de trefkans inzake in-situ bewaarde artefacten zeer gering. Een verkennend archeologisch booronderzoek werd bijgevolg niet geadviseerd.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek bleek dat het plangebied enkele archeologisch relevante sporen bevatte. Het gaat om een enkele kuilen, een greppel, recente verstoringen en natuurlijke verkleuringen. De kuilen lijken in een structuur te liggen maar deze kan niet gedateerd worden en is slecht bewaard gebleven. De sporen waren nog maar 5-10 cm diep bewaard gebleven. De sporen worden gezien als zijnde met weinig kennispotentieel. Door de slechte bewaring is er geen potentieel voor kennisvermeerdering. De kosten van een opgraving wegen niet op tegen de baten van kenniswinst.

Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert vrijgave van het terrein. Het proefsleuvenonderzoek vormt daarom het einde van het archeologisch onderzoek.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.